

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Aleny Poláčkovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej, v právnej veci navrhovateľky: **I. P.**, bytom Š., zastúpená advokátkou JUDr. E. F., Advokátska kancelária v B., proti odporcovi: **O.P.Ú. v D. S.**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu zo dňa 11. januára 2007 č. D/2007/00344-3, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 32Sp 7/2007-19 zo dňa 16. mája 2007 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 32Sp 7/2007-19 zo dňa 16. mája 2007 **potvrďuje**.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu, uvedené v záhlaví tohto rozsudku, ktorým odporca rozhodol tak, že navrhovateľka nespĺňa podmienky uvedené v § 2 ods. 2 písm. a/ až e/ zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátenie vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len reštitučný zákon) na navrátenie vlastníctva alebo na priznanie práva na náhradu za pozemky v kat. úz. Š., vedené v PK vl. č. x. ako parc. č. z., y., w., q., v PK vl. č. t. ako parc. č. u., v PK vl. č. s. ako parc. č. v. a v kat. úz. M. vedené v PK vl. č. a. ako parc. č. b. a c..

Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal a súčasne ju zaviazal k povinnosti zaplatiť súdny poplatok 1.000,- Sk do troch dní.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho sa stotožnil so zistenými skutkovými a právnymi závermi správneho orgánu v celom rozsahu. Aj podľa názoru krajského súdu navrhovateľka nespĺňa podmienky oprávnenej osoby na navrátenie vlastníctva patriaceho pôvodnej vlastníčke A. K. pretože, závet, od ktorého navrhovateľka odbíja svoj nárok na navrátenie vlastníctva nebol predložený v dedičskom konaní a teda nebol v dedičskom konaní prejednaný. Konštatoval, že odporca nebol kompetentný posúdiť platnosť predmetného závetu a v danom preskúmovacom konaní nemal takúto právomoc ani krajský súd. Preskúmané rozhodnutie správneho orgánu považoval za vecne správne a preto ho podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

Krajský súd rozhodovanie o náhrade trov konania odôvodnil zmysle § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal, pretože bola v konaní neúspešná a súčasne ju zaviazal zaplatiť súdny poplatok v sume 1.000,- Sk podľa § 2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení.

Proti uvedenému rozsudku sa v zákonnej lehote odvolala navrhovateľka, žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Vytýkala súdu prvého stupňa ako aj správne orgánu, že mylne posudzovali závet poručiťky A. K., keď jej nárok zamietli, pretože na vlastnoručne spísanom testamente chýbala doložka notára, alebo iného štátneho orgánu. Uviedla, že v reštitúcii uplatnené pozemky nadobudla testamentom vlastnoručne spísaného poručiťkou A. K. dňa 11.5.1945 (odvolateľka mala zrejme na mysli 11.5.1940), zomrelou v Rakúsku dňa 7.7.1945, v čase neslobody dedičské konanie po poručiťke prebehlo len v Rakúsku, predmetom ktorého boli len nehnuteľnosti v Rakúsku, speňaženie majetku vykonal notársky úrad, ktorý výťažok z predaja poukázal dedičom na Slovensku a navrhovateľka resp. jej matka dedili len speňažený majetok bez účasti na dedičskom konaní. Poukázala na to, že poručiťka zomrela dňa 7.7.1945 a jej nehnuteľnosti boli skonfiškované dňa 12.12.1946 a rozhodnutím č. 114/113/48 zo dňa 29.1.1948, kedy sa viedlo konanie proti mŕtvej osobe. Súčasne uviedla, že podľa jej názoru O.P.Ú. konal vo veci zaujato, pretože nehnuteľnosti, o vydanie ktorých sa v reštitučnom konaní domáhala, podivným spôsobom sú vo vlastníctve bývalého riaditeľa Obvodného pozemkového úradu v D. S. K. F..

Odporca na odvolanie navrhovateľky sa vyjadril, tak, že navrhoval rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. Odmietol tvrdenie navrhovateľky o zaujatosti voči jej osobe, nakoľko postupoval podľa platného zákona. Uviedol, že bývalý riaditeľ OPÚ v D. S., Mgr. F. parc. č. z. a y. kat. úz. Š. nadobudol kúpnu zmluvou, na základe ktorej Správa katastra v D. S. zapísala vklad pod č. 1164/98, t. z. ešte pred účinnosťou reštitučného zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 211 a nasl. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

Podľa § 5 ods. 1, 2, 3, 5 reštitučného zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne. Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 vydá O.P.Ú.. Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 2 a 4 možno podať opravný prostriedok na súde.

Podľa § 2 ods. 1, 2, 3 právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

V prípadoch uvedených v ustanovení § 3 ods. 1 písm. j) sú oprávnenými osobami aj osoby tam uvedené; ustanovenia odseku 2 písm. c) až e) platia obdobne.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5

ods. 1 uvedeného zákona a súčasne **preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, 3, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.2.1948 do 1.1.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3**, právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 5 ods. 5 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Pre konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutie o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 reštitučného zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní, teda ustanovenia zákona č. 71/1967 Zb. v platnom znení o správnom konaní (ďalej len Správny poriadok) podľa § 5 ods. 3 reštitučného zákona.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správneho orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, a jeho právny názor bol skutkovo a právne správny, z ktorých dôvodov v danej veci boli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Z administratívneho spisového materiálu v danej veci vyplýva, že navrhovateľka ako oprávnená osoba si dňa 1.12.2004, v zákonnej lehote, uplatnila na Obvodnom pozemkovom úrade v D. S. v zmysle reštitučného zákona nárok podľa § 3 ods. 1 na navrátenie vlastníctva k pozemkom nachádzajúcich sa v kat. úz. Š., vedené v PK vl. č. x. ako parc. č. z., y., w., q., v PK vl. č. t. ako parc. č. u., v PK vl. č.s. ako parc. č. v. a v kat. úz. M. vedené v PK vl. č. a. ako parc. č. b. a c., ktoré boli odňaté v minulosti jej rodine, oprávnenosť si odvodzovala titulom dedenia zo závetu podľa § 2 ods. 2 písm. b/ reštitučného zákona po pôvodnej vlastníčke A. K., zomrelej dňa 7.7.1945. O.P.Ú. v D. S. – odporca preskúmaným rozhodnutím vyslovil, že navrhovateľka nespĺňa podmienky uvedené v § 2 ods. 2 písm. a/ až e/ reštitučného zákona na vrátenie vlastníctva alebo priznania práva na náhradu za žiadané pozemky nachádzajúce sa v kat. úz. Š. a M.. Navrhovateľka v opravnom prostriedku podanom v zákonnej lehote proti tomuto rozhodnutiu tvrdila, že

oprávnenosť jej nároku vyplýva zo závetu spísaného vlastnoručne poručiiteľkou – pôvodnou vlastníčkou A. K., rod. G. dňa 11.5.1940. Nesúhlasila s názorom správneho orgánu, keď jej nárok zamietol z dôvodu, že na závete chýba doložka notára resp. iného štátneho orgánu.

Pokiaľ navrhovateľka v konaní tvrdila, že je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 písm. b/ reštitučného zákona a žiadané pozemky prešli na štát alebo inú právnickú osobu v rozhodnom období spôsobom ustanoveným v § 3, bolo jej povinnosťou podľa § 33 ods. 1 Správneho poriadku predložiť správne mu orgánu alebo mu navrhnúť také dôkazy, ktoré by spôsobom vylučujúcim akékoľvek pochybnosti jej tvrdenie potvrdzovali. Nesplnenie si tejto povinnosti malo za následok neunesenie dôkazného bremena spôsobujúce neprihliadnutie na takéto tvrdenie. Správny orgán postupujúc podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku správne zisťoval skutočný stav vo veci, pričom z listinných dôkazov tvrdenia uvádzané navrhovateľkou v žiadosti o navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady k pozemkom sa nepreukázali.

Zákonodarca v právnej norme § 2 reštitučného zákona kogentným spôsobom ustanovuje, kto je oprávnenou osobou na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky v zmysle ustanovení reštitučného zákona a v právnej norme § 3 taxatívnym spôsobom ustanovuje zákonné dôvody na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu. Skutočnosti o oprávnenosti osoby preukazujú vlastnícke listiny žiadaných pozemkov a pokiaľ žiadateľom nie je oprávnená osoba podľa § 2 ods. 1 (pôvodný vlastník) aj listiny preukazujúce právne nástupníctvo po pôvodnom vlastníkovi podľa § 2 ods. 2, ako aj skutočnosti preukazujúce prechod vlastníctva na štát alebo inú právnickú osobu. Dôkazy o oprávnenosti osoby je povinný pozemkovému úradu predložiť alebo navrhnúť žiadateľ reštitučného nároku.

Podľa názoru odvolacieho súdu zhodne s názorom súdu prvého stupňa listinné dôkazy predložené navrhovateľkou neboli spôsobilé preukázať, že bola oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 písm. b/, pretože zo skutkových okolností v danej veci vyplýva, že pôvodná vlastníčka A. K., od ktorej si navrhovateľka odvodzovala oprávnenosť, dňa 11.5.1940 spísala vlastnoručne závet, avšak tento nebol predložený v dedičskom konaní po poručiiteľke, ktoré prebehlo len v Rakúsku a ani nebol prejednaný v dedičskom konaní po nej. Navrhovateľka na základe tohto závetu teda ani nenadobudla dedičstvo po uvedenej poručiiteľke.

V odvolacom konaní navrhovateľka predložila listinu za účelom preukázania oprávnenosti osoby a to „Úradný záznam č.10D/704/2008 Dnot 22/2008 zo dňa 27.2.2008“ napísaný na Notárskom úrade v Š. súdnym komisárom JUDr. R. D., v dedičskej veci po poručiiteľke A. K. rod. G., zomrelej dňa 7.7.1945 za prítomnosti právnej zástupkyne navrhovateľky JUDr. E. F.. V uvedenom „úradnom zázname“ súdny komisár konštatuje, že na základe preložených listín – Rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 32Sp 7/2007-19 zo dňa 16.5.2007, rozhodnutie Obvodného pozemkového fondu v D. S. č. D/2007/00344-3 zo dňa 11.1.2007, bola zistená skutočnosť, že po nebohej A. K. rod. G. pripadá do úvahy ako jediný závetný dedič I. P. rod. P. nar. 22.5.1927 a súčasne, že účastník konania bol oboznámený, že predmetná dedičská vec bude až do právoplatného skončenia veci o existenciu predmetu dedičstva uznesením Okresného súdu v Dunajskej Strede prerušená.

Občiansky súdny poriadok (O.s.p.) v právnych normách §§ 175za – 175d ustanovuje činnosť notárov ako súdnych komisárov v konaní o dedičstvo a v právnej norme § 175za ustanovuje osvedčenie o dedičstve ako formu rozhodnutia v dedičskom konaní o nadobudnutí resp. o nenadobudnutí dedičstva po poručiteľovi. Činnosť notárov upravuje zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), ktorý v právnych normách §§ 36 a nasl. ustanovuje konanie notárov a listiny, ktoré sú oprávnení v rámci svojej činnosti vydávať.

Z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ani z ustanovení Notárskeho poriadku nevyplýva, že notár ako súdny komisár v dedičskom konaní rozhoduje o nadobudnutí dedičstva formou „úradného záznamu“.

Treba súhlasiť s názorom navrhovateľky, že podľa platnej úpravy Občianskeho zákonníka predpokladom platnosti závetu spísaného vlastnoručne poručiteľom nie je doložka notára alebo iného štátneho orgánu.

Oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 písm. b/ reštitučného zákona je **dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku.** Zo skutkových zistení v danej veci však vyplýva, že navrhovateľka v dedičskom konaní po pôvodnej vlastníčke A. K. **nenadobudla vlastníctvo k žiadaným nehnuteľnostiam ako dedičstvo na základe závetu vlastnoručne spísaného poručiteľkou dňa 11.5.1940.** Listina - „úradný záznam“ napísaná na Notárskom úrade v Š. dňa 27.2.2008 nie je spôsobilá byť dôkazom preukazujúcim oprávnenosť osoby navrhovateľky podľa § 2 ods. 2 písm. b/ reštitučného zákona, pretože nespĺňa zákonné náležitosti rozhodnutia notára ako súdneho komisára o nadobudnutí dedičstva po poručiteľke A. K. rod. G. navrhovateľkou na základe závetu.

O.P.Ú. v preskúmanom správnom konaní a ani súd prvého stupňa v preskúmanom súdnom konaní nebol oprávnený posudzovať platnosť závetu a priznať mu právne následky z neho vyplývajúce.

Správny orgán sa správne zaoberal, či navrhovateľke nevzniklo právo oprávnenej osoby podľa ďalších zákonných dôvodov ustanovených v § 2 ods. 2 písm. a/, c/, d/ e/ reštitučného zákona. Z listinných dôkazov vyplýva, že navrhovateľka bola vnučkou sestry pôvodnej vlastníčky, v dôsledku čoho jej nesvedčí právo oprávnenej osoby ani na základe ďalších zákonných dôvodov ustanovených v § 2 ods. 2.

Odvolací súd neprihliadol na tvrdenie navrhovateľky uvedené v odvolaní, že podľa jej názoru O.P.Ú. konal vo veci zaujato. Považoval takéto jej tvrdenie za nedôvodné, pretože z obsahu predloženého administratívneho spisu nevyplýva, že by navrhovateľka vzniesla námietku zaujatosti v priebehu správneho konania podľa § 10 Správneho poriadku. Právne normy §§ 9 až 12 Správneho poriadku ustanovujú zákonné podmienky o vylúčení zamestnancov alebo členov správneho orgánu z prejednávania a rozhodnutia veci. Tvrdenie navrhovateľky, že niektoré zo žiadaných

nehnutelností sú vo vlastníctve bývalého riaditeľa O.P.Ú. v D. S., bez uvedenia ďalších skutočností preukazujúcich pomer pracovníkov správneho orgánu k veci alebo k účastníkom správneho konania, nemôže mať za následok spochybnenie ich zaujatosti, s prihliadnutím, že ide o bývalého riaditeľa správneho orgánu, ktorú skutočnosť tvrdila aj samotná navrhovateľka ako aj, že nehnuteľnosti nadobudol na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad povolila správa katastra v roku 1998, čo potvrdil odporca vo vyjadrení k odvolaniu.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje, že týmto rozhodnutím nie je dotknuté právo navrhovateľky domáhať sa ochrany vlastníka na súde v inom a to občianskoprávnom konaní .

Vzhľadom na uvedené, pokiaľ Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu potvrdil, rozhodol vo veci skutkovo správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 246c O.s.p v spojení s § 219 potvrdil.

Odvolací súd navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznal v zmysle § 246c O.s.p v spojení s § 224 ods. 1 a v spojení s § 250k ods. 1, pretože jej nevzniklo právo na ich náhradu pre jej neúspech v odvolacom konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 27. mája 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia:
Ľubica Kavivanovová